ISSN 2415-8127

ЮВІЛЕЇ

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ: П'ЯТДЕСЯТ РОКІВ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ

В листопаді 2026 року виповнюється 50 років з часу створення кафедри загальної хірургії медичного факультету тодішнього Ужгородського національного університету. Хоча, необхідно зазначити, цей важливий напрям медичної освіти УжНУ має набагато тривалішу історію становлення і розвитку.

Кафедра загальної хірургії медичного факультету бере свої початки в далекому 1948 році, коли на медичному факультеті Ужгородського державного університету був створений курс загальної хірургії, який увійшов до складу вже діючої кафедри госпітальної і загальної хірургії. На той час у краї гостро відчувалась потреба у спеціалістах-хірургах, і створення такого курсу мало велике значення. З того часу загальна хірургія є одним із провідних напрямів в Ужгородському національному університеті, важливим підрозділом для підготовки у Закарпатській області не тільки лікарів-хірургів, а й сімейних лікарів та фахівців інших медичних спеціальностей.

Першим завідувачем кафедри госпітальної та загальної хірургії став професор Аркадій Караванов, який читав лекції із загальної хірургії.

Професор Аркадій Караванов

У 1950 році керівником курсу загальної хірургії призначають доцента Анатолія Кудрявцева. Відтак його наступником у 1966 році стає доцент Михайло Полажинець.

Окремі лекції із загальної хірургії з 1955 року читав професор Олександр Фединець, який завідував кафедрою госпітальної та загальної хірургії з 1955 року.

Професор Олександр Фединець – автор 140 наукових праць, почесний член Чехословацького медичного товариства імені Пуркіньє і товариства гастроентерологів Чехословаччини. Професор виховав цілу плеяду хірургів Закарпаття, підготував 10 кандидатів і одного доктора наук. Завдяки зусиллям професора Олександра Фединця в краї були подолані такі важкі ускладнення, як кретинізм у дітей та гігантські зоби у дорослих.

Професор Олександр Фединець

Як самостійний підрозділ кафедра загальної хірургії започаткована восени 1976 року, коли відбулась реорганізація кафедри госпітальної та загальної хірургії. З того часу кафедра в такому статусі успішно функціонує донині – вже 50 років.

Того ж 1976 року до кафедри приєднали курс травматології (завідувачем курсу став доцент Ілля Циткін, асистентом – кандидат медичних наук Вільгельм Овваді, працювали на базі травматологічного відділення обласної клінічної лікарні) та курс військово-польової хірургії із медициною катастроф (завідувач курсу – доцент Василь Плахотнюк працював на базі опікового відділення Закарпатської обласної клінічної лікарні ім. А. Новака).

На той час клінічною базою новоствореної кафедри загальної хірургії стали хірургічне відділення, операційні зали, відділення реанімації, ендоскопічний та хірургічний кабінети, травматологічний й урологічний кабінети «Відділкової клінічної лікарні станції Ужго-

род», на базі якої в 2016 році була створена Ужгородська районна лікарня.

Основний науковий напрям діяльності кафедри на той час – хірургічна гастроентерологія, хірургія захворювань сечостатевих органів і патології кульшових суглобів.

Першим завідувачем новоствореної кафедри загальної хірургії протягом чотирьох років (1976-1980 рр.) був кандидат медичних наук, доцент Василь Плахотнюк. Доцент Василь Плахотнюк читав курс військово-польової хірургії та медицини катастроф.

Василь Плахотнюк опублікував понад 70 наукових праць, є автором 16 винаходів і більше 50 раціоналізаторських пропозицій. Основний напрям його пошуків – хірургічне лікування опіків і опікової хвороби.

Доцент Василь Плахотнюк

В різні роки кафедрою загальної хірургії керували: професор Єлизар Котелянський (1980-1987 рр.), професор Андрій Симодейко (1987-2005 рр.), професор Василь Шимон (2005 р. – серпень 2020 р.), професор Степан Філіп (з грудня 2020 року і донині).

У 1980 році до кафедри загальної хірургії приєднали курс офтальмології (завідувач курсу – професор Єлизар Котелянський і доцент Ольга Фальбуш). Тоді ж кафедра отримала назву «Кафедра загальної хірургії і очних хвороб». Змінився і склад викладачів кафедри: професор Михайло Полажинець очолив кафедру госпітальної хірургії, перейшовши на базу обласної клінічної лікарні.

Отже, в єдиній кафедрі загальної хірургії і очних хвороб у той час були об'єднані чотири курси: загальної хірургії (завідувач курсу – доцент Петро Шеремет, 1980-1982 роки; з 1982 року – доцент Андрій Симодейко), очних хвороб (завідувач курсу – професор Єлизар Котелянський), військово-польової хірургії з медициною катастроф (завідувач курсу – доцент Василь Плахотнюк), травматології та ортопедії (завідувач курсу – доцент Ілля Циткін).

З 1980 до 1987 року кафедрою загальної хірургії і очних хвороб завідував доктор медичних наук професор Єлизар Котелянський.

Професор Котелянський спеціалізувався на офтальмології. З цієї тематики він опублікував понад 120 наукових праць, є автором монографії «Внутриглазные опухоли», більше 20 методичних посібників для студентів і лікарів. Понад 25 років професор Котелянський очолював обласне наукове товариство офтальмологів.

Професор Єлизар Котелянський

Основний науковий напрям кафедри на той час: «Детоксикація організму при хірургічних захворюваннях».

З 1987 року кафедру очолює доктор медичних наук професор Андрій Симодейко. У цей період дещо змінився кадровий склад кафедри: вибули з кафедри доцент Ілля Циткін, а згодом і професор Єлизар Котелянський. Курс травматології очолив доцент Вільгельм Овваді, а курс очних хвороб – доцент Ольга Фальбуш.

В 2001 році відбулась чергова реорганізація кафедри: курс офтальмології у складі доцента Ольги Фальбуш і Катерини Бори відійшов до кафедри госпітальної хірургії, а курс медицини катастроф (к. мед. н. Юрій Яцина) – до військової кафедри. Натомість до кафедри загальної хірургії приєднались курси: оперативної хірургії і топографічної анатомії (керівником курсу призначено доцента Ольгу Вайнагій, асистент – Михайло Трикур) та судової медицини (керівник – доцент Сергій Бойко).

Таким чином, до складу кафедри загальної хірургії увійшли курси: загальної хірургії, травматології та ортопедії, оперативної хірургії та топографічної анатомії, судової медицини.

В той час на кафедрі працюють 2 доктори медичних наук, професори – Андрій Симодейко, Василь Шимон; 4 доценти – Степан Філіп, Ольга Вайнагій, Валерій Пантьо, Сергій Бойко; 2 асистенти – Юрій Скрипинець та Степан Чундак.

Під керівництвом професора Андрія Симодейка колектив кафедри виконує планову наукову тематику «Профілактика та лікування гнійно-запальних захворювань м'яких тканин та нагноєння післяопераційної рани». На базі хірургічного відділення Ужгородської

відділкової лікарні ним створена наукова лабораторія лазерної терапії.

Свій науково-педагогічний шлях на кафедрі загальної та госпітальної хірургії Андрій Симодейко розпочав у січні 1965 року – він поступає в клінічну ординатуру до професора Олександра Фединця. З цього часу його життя нерозривно зв'язане з медичним факультетом УжДУ і кафедрою загальної хірургії.

За увесь час Андрій Андрійович працював асистентом, доцентом, завідувачем курсу загальної хірургії, а з 1987 року – завідувач кафедри загальної хірургії. В 1974 році захищає кандидатську, а в 1994 році – докторську дисертацію.

За значні досягнення в галузі медицини Андрію Симодейку присвоєно почесне звання «Заслужений лікар України». Професор – автор 6 патентів, понад 35 раціоналізаторських пропозицій, 18 методичних розробок для студентів, 2-х навчально-методичних посібників, співавтор підручників «Загальна хірургія», «Практичні навики з загальної хірургії з доглядом за хворими». Він є піонером впровадження таких нових сучасних методів оперативного лікування, як створення штучного сечового міхура з тонкої кишки, видалення кораловидних каменів нирки на фоні гіпотермії і тимчасового виключення її з кровообігу, трансуретральна резекція простати і пухлин сечового міхура.

Пріоритетні наукові розробки завідувача кафедри професора Андрія Симодейка – нові сучасні методи хірургічного втручання на органах сечостатевої системи. Багато років працював над такими науковими проблемами, як хірургічна андрологія, лазерна терапія в хірургії, розробка нових патогенетичних методів лікування перитоніту, синдрому стопи діабетика.

Професор Андрій Симодейко

З 2005 по серпень 2020 року кафедрою загальної хірургії завідував д. мед. наук, професор Василь Шимон. Він почав працювати з 1991 року на курсі травматології, а з 1998 року очолив курс травматології та ортопедії. Свій педагогічний шлях Василь Шимон пройшов від асистента до професора кафедри загальної хірургії. Під його керівництвом на базі кафедри створено Інститут травми.

Василь Шимон у 2003 році успішно захищає докторську дисертацію на тему «Реконструктивно-відновлювальні операції при пошкодженнях хребта з використанням гідроксилапатитної кераміки». Він є автором та співавтором монографії, двох навчальних посібників, 10 методичних розробок, 120 наукових статей та 5 патентів України. Його обрано членом Української організації малоінвазивної хірургії хребта, німецько-українського товариства ортопедів-травматологів. Професор Василь Шимон свої наукові дослідження присвятив хірургічним аспектам патології хребта та вивченню дегенеративно-дистрофічних процесів хребта і суглобів, особливо акцентував увагу на вертебропластиці, запровадженні новітніх технологій малоінвазивного лікування протрузій та гриж міжхребцевих дисків із застосуванням лазера.

Професор Василь Шимон

З грудня 2020 року кафедру загальної хірургії очолює доктор медичних наук, професор Степан Філіп.

Після закінчення медичного факультету УжДУ в 1987 році працював лікарем-хірургом в медичних закладах Черкаської (обласна лікарня, Черкаська міська лікарня №3) та Закарпатської областей (Рахівська ЦРЛ). В 1992 році закінчив клінічну ординатуру в Київському НДІ хірургії та трансплантології і поступив у очну аспірантуру на кафедрі госпітальної хірургії УжДУ. З 1994 року Степан Філіп працював асистентом цієї кафедри. В 1997 році під керівництвом професора Василя Русина захистив кандидатську дисертацію на тему: «Діагностика та хірургічне лікування посттромбофлебітичного синдрому магістральних вен миски та нижніх кінцівок» і в 1998 році був переведений на посаду доцента кафедри загальної хірургії. В 2001 році йому присвоєно вчене звання доцента. В 2013 році Степан Філіп захистив докторську дисертацію на тему «Малоінвазивні технології в лікуванні гострого панкреатиту». Основний напрям його досліджень – хірургічна гастроентерологія, добро- та злоякісні вогнищеві ураження органів черевної порожнини, захворювання

системи нижньої порожнистої вени. Професор Степан Філіп має 302 публікації, з них 253 наукового та 49 навчально-методичного характеру, він є співавтором 2 монографій, 9 підручників і навчально-методичних посібників, 17 патентів України.

Степан Філіп – член Академії наук Угорщини з 2006 р., член правління Асоціації хірургів України з 2015 р., член Регіональної Ради Закарпатської області ордена Святого Пантелеймона, голова спеціалізованої вченої ради 61.051.02 по захисту докторських дисертацій за спеціальністю 14.01.03 – «Хірургія» в УжНУ, голова редколегії журналу «Науковий вісник Ужгородського університету», серія «Медицина».

Професор Степан Філіп

Курс загальної хірургії

Курс загальної хірургії створено в 1948 році. Спочатку він входив до складу кафедри госпітальної і загальної хірургії. Перші лекції із загальної хірургії читав професор Єлизар Караванов, котрий на той час був завідувачем кафедри. З 1950 року завідувачем курсу загальної хірургії у складі цієї ж кафедри став доцент Анатолій Кудрявцев, а з 1966 року – доцент Михайло Полажинець. Окремі лекції із загальної хірургії з 1955 року читав професор Олександр Фединець, який завідував кафедрою госпітальної і загальної хірургії з 1955 року.

В 1976 році після реорганізації кафедри госпітальної і загальної хірургії створена самостійна кафедра загальної хірургії. Базою кафедри стала хірургічна клініка Ужгородської відділкової клінічної лікарні. Завідувачем курсу загальної хірургії і керівником хірургічної клініки став професор Михайло Полажинець.

Основний напрям досліджень Михайла Полажинця – хірургічна гастроентерологія. Він автор 120 наукових праць.

З 1980 року курс загальної хірургії очолював доцент Петро Шеремет. Згодом Петро Шеремет захищає докторську дисертацію, стає професором і очолює кафедру факультетської хірургії, перейшовши на базу Ужгородської міської клінічної лікарні.

Петро Шеремет був піонером упровадження в клініці загальної хірургії мікрохірургічних операцій при лімфадемах кінцівок. За період роботи на курсі загальної хірургії професор Петро Шеремет опублікував понад 20 наукових праць, був співавтором 5 методичних розробок для студентів, одного винаходу, більше 10 свідоцтв на рацпропозиції.

З 1982 по 1987 роки очолює курс загальної хірургії і керує хірургічною клінікою доцент, згодом професор Андрій Симодейко.

Асистентами на курсі загальної хірургії на той час працювали Іван Сабов та кандидат медичних наук Богдан Штефанець. Сферою їх наукової діяльності була хірургічна гастроентерологія.

Тривалий час на курсі загальної хірургії працював кандидат медичних наук Еміль Тромпак, котрий спеціалізувався на нейрохірургії.

У 1988 році на кафедрі загальної хірургії розпочався і науковий шлях доктора медичних наук, професора, заслуженого лікаря України, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки Олександра Болдіжара – того ж року він почав працювати асистентом кафедри. Професор Болдіжар є піонером впровадження в клінічну практику сучасних ендоскопічних методів діагностики і лікування захворювань шлунково-кишкового тракту.

У 2009 році професор Олександр Болдіжар став лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки за роботу «Розробка та впровадження нових методів діагностики і хірургічного лікування захворювань підшлункової залози». У 2006 році обраний дійсним членом Угорської академії наук. За період роботи на кафедрі загальної хірургії опублікував понад 150 наукових праць, він співавтор підручника «Практичні навики з загальної хірургії з доглядом за хворими».

З 1993 року асистентом, а з 2005 року доцентом кафедри на курсі загальної хірургії працює Валерій Пантьо. Пріоритетним напрямом його досліджень є патологія судин нижніх кінцівок при цукровому діабеті, використання лазерних технологій в медицині.

З 1998 року на кафедрі загальної хірургії (і, відповідно, курсі загальної хірургії) працює професор Степан Філіп. У грудні 2005 року він очолив курс загальної хірургії, а з грудня 2020 року і донині доктор медичних наук, професор Степан Філіп очолює кафедру загальної хірургії.

З 2004 року працює доцент Юрій Скрипинець. Основний напрям його досліджень – ендолімфатична антибактеріальна та лазерна терапія при комплексному лікуванні перитонітів.

Доцент Рудольф Сливка працює на кафедрі з 2005 року асистентом, а з 2013 року, після захисту кандидатської дисертації, доцентом. Основні напрями його досліджень – гнійно-септичні захворювання та хвороби сечо-статевої системи. Доцент Рудольф Сливка – секретар редколегії фахового збірника наукових праць «Науковий вісник Ужгородського університету, серія «Медицина».

З 1976 року на курсі загальної хірургії старшими лаборантами кафедри працювали: Н. Горшкова (1976-1993 рр.), М. Попович (1993-1995 рр.), О. Терещенко (1996-1999 рр.), В. Бачинська (1999-2004 рр.).

Сьогодні курс загальної хірургії викладають професори Степан Філіп, Анатолій Канзюба, доценти Валерій Пантьо, Юрій Скрипинець, Рудольф Сливка.

В різні роки на курсі працювали Василь Галіца, Євген Вереш, Мирослав Воронич, Олександр Гайдук, Мирослав Трикур, Степан Чундак, Іван Пічкарь, Андрій Шерегій.

Зараз курс клінічної анатомії та оперативної хірургії викладають доценти Ольга Вайнагій, Василь Литвак, Іван Пушкаш, Андрій Шерегій.

Співробітники курсу загальної хірургії, зліва направо: доценти Валерій Пантьо, Рудольф Сливка, Юрій Скрипинець, професор Степан Філіп

Співробітники кафедри загальної хірургії, зліва направо сидять: доцент Ольга Вайнагій, доцент Василь Литвак, старший лаборант Наталія Мигалина

Курс клінічної анатомії та оперативної хірургії (оперативної хірургії та топографічної анатомії)

Курс оперативної хірургії та топографічної анатомії в Ужгородському державному університеті спочатку був у складі кафедри факультетської хірургії. В різні роки завідували курсом доцент Т. Караванова (1951-1954 рр.), доцент А. Ольшинський (1954-1958 рр.), доцент А. Орлик (1958-1959 рр.). З 1959-го по 1963 рік курс очолювала доктор медичних наук, професор Галія Степанова-Асфанд'ярова, котра згодом – з 1963-го до 1983-го – очолювала кафедру оперативної хірургії та топографічної анатомії.

З 1983 р. по 1995 р. курсом керувала доцент Лідія Ісаєва. А з 1995 р. по 1999 рік курсом завідував доцент Олег Алеєксєєв.

З 1999 року і по сьогодні курсом оперативної хірургії та топографічної анатомії завідує кандидат медичних наук, доцент Ольга Вайнагій, котра почала працювати асистентом кафедри у 1988 році. Після захисту кандидатської дисертації у 1999 році Ольгу Вайнагій обрано доцентом. Загалом стаж педагогічної роботи Ольги Вайнагій у вищих навчальних закладах становить 36 років. За цей період доцент Ольга Вайнагій повністю забезпечила методичними розробками курс оперативної хірургії. Основний напрям її наукових пошуків – вплив низькоенергетичного лазерного опромінення на лімфатичні вузли. Їй перу належить 103 наукові та навчально-методичні праці.

У 2000 році курс оперативної хірургії та топографічної анатомії увійшов до складу кафедри загальної хірургії.

Курс травматології та ортопедії

Як самостійний підрозділ курс травматології та ортопедії створений в 1973 році. Лекції з травматології та ортопедії читали співробітники кафедри госпітальної хірургії.

1976 року, в результаті реорганізації, до кафедри загальної хірургії приєднали курс травматології. В період з 1973 року до 1988 року керівником курсу і клініки травматології та ортопедії Ужгородської обласної клінічної лікарні працював кандидат медичних наук, доцент Ілля Циткін (асистент – кандидат медичних наук Вільгельм Овваді).

З 1988 року по 1998 рік керує курсом доцент Вільгельм Овваді.

Основний напрям його наукових пошуків – патологія кульшових суглобів, дослідження ростових порушень, впровадження інноваційних методів реабілітації, профілактика ортопедичних захворювань у дітей. Понад 15 років Вільгельм Овваді очолював обласне науково-практичне товариство травматологів.

З 1998 року по 2000 рік на курсі травматології працював професор Василь Шимон. Професор Василь Шимон свої наукові дослідження присвятив хірургічним аспектам патології хребта та вивченню дегенеративно-дистрофічних процесів суглобів.

Асистентом на курсі травматології з 1989 по 2004 роки працював Олександр Бринзей.

Зараз курс травматології і ортопедії викладають доценти Іван Пушкаш, Володимир Стойка, Михайло Шимон, асистент Віталій Кочмар.

Співробітники курсу травматології (зліва направо): доцент Михайло Шимон, асистент Віталій Кочмарь, доценти Іван Пушкаш, Василь Стойка, провідний спеціаліст Руслана Індус.

Курс судової медицини

Формування курсу судової медицини у складі медичного факультету розпочалося тільки у 1951 році. За структурою факультету того періоду курс судової медицини входив до об'єднаної кафедри, яка включала в себе курси патологічної анатомії, судової медицини, організації охорони здоров'я і загальної гігієни. Очолював об'єднану кафедру доцент А. Кестнер, який, крім того, був завідувачем курсу патологічної анатомії.

До початку 1952 року курс судової медицини не мав свого штатного постійного викладача. У 1951 році випускний 6 курс медичного факультету заслухав декілька лекцій з судової медицини і пройшов декілька практичних занять за участю професора В. Ципковського, який був запрошений для цього з Львівського медичного інституту. До приїзду професора В. Ципковського в Ужгородському державному університеті була відсутні будь-яка навчальна база і навчальні посібники для вивчення курсу судової медицини. В лютому 1951 року на посаду завідувача курсу судової медицини з Києва прибув Філіп Дворцин, який у 1950 році захистив кандидатську дисертацію на тему: «Диагностика смерти от утопления в Днепре по элементам планктона и псевдопланктона в трупе».

Філіп Дворцин відразу активно включився в навчальний процес. Об'єднана база курсів патологічної анатомії і судової медицини була вкрай примітивною, вона складалась із однієї маленької навчальної кімнати в підвальному приміщенні обласної клінічної лікарні, секційний курс проводився у такому ж недосконалому морзі з одним секційним столом на базі обласної клінічної лікарні.

До 1953 року Філіп Дворцин одночасно працював експертом у складі обласної судово-медичної експертизи. З 1953 року він стає обласним судово-медичним експертом Закарпатської області.

У 1951-1953 роках починає формуватися навчальна база для курсу судової медицини, за винятком секційної, у теоретичних корпусах медичного факультету. Протягом 1954-1955 років було здійснено переобладнання моргу при обласній клінічній лікарні. Після цих реорганізаційних заходів навчальна база курсів судової медицини і патологічної анатомії була дещо поліпшена: обладнано нову секційну кімнату і кімнату для зберігання трупів, нову навчальну кімнату при прозектурі, яка частково використовувалась і для занять з окремих розділів судової медицини.

Такий стан залишався до 1963 року, коли за ініціативою завідувача курсу судової медицини доцента Філіпа Дворцина було організовано будівництво нового моргу на базі прозектури обласної клінічної лікарні. З 1964 року кафедра володіє двома добре обладнаними навчальними кімнатами. Для секційних занять використовується загальна секційна з прозектурою ОКЛ. На цій же базі здійснюються розтини судово-медичними експертами обласного бюро.

У період 1963-1974 років доцент Філіп Дворцин завідує об'єднаною кафедрою, яка включала в себе курси судової медицини, патологічної анатомії, неврології і психіатрії. Послідовно склад кафедри декілька разів змінювався. У 1974-1980 роках об'єднану кафедру очолював доцент курсу неврології Богдан Булеца. З 1980 року курс судової медицини увійшов до складу об'єднаної кафедри дитячих хвороб, яку очолювала професор Л. Єфімова. До цієї ж кафедри увійшов курс патологічної анатомії. В результаті зростання контингенту прийому на медичний факультет виникла потреба залучення додаткових кадрів до практичних занять з судової медицини. До співпраці залучались робітники обласного бюро судово-медичної експертизи Г. Любомирова, О. Рубіш та інші. З 1980 року асистентом курсу працювала Нінель Ляшенко.

У 1987 році курс судової медицини очолила доцент Нінель Ляшенко. До проведення практичних занять з судової медицини запрошувались доцент курсу патанатомії В. Лебедівська та завідувач відділом дослідження трупів облбюро СМЕ Є. Лаба.

У 2000 році курс судової медицини увійшов до складу кафедри загальної хірургії і курс очолив доцент Сергій Бойко.

З 2006 року і донині курс судової медицини очолює доцент Василь Фенцик.

Свого часу асистентом курсу працював Ярослав Товтин, зараз – Володимир Поп.

За ці роки на курсі створено фундаментальну наукову базу – зокрема курс укомплектований рідкісними препаратами за всіма основними розділами судової медицини, які використовуються в навчальному процесі і є, по своїй суті, унікальними музейними експонатами.

Основний науковий напрям курсу на сьогодні – судово-медична експертиза механічних пошкоджень.

Співробітники курсу судової медицини зліва направо: доцент Василь Фенцик, асистент Володимир Поп

Сьогодення кафедри загальної хірургії

Сьогодні на кафедрі загальної хірургії працюють 14 наукових співробітників: професор Степан Філіп, професор Анатолій Канзюба, кандидати медичних наук, доценти Ольга Вайнагій, Василь Литвак, Василь Фенцик, Юрій Скрипинець, Валерій Пантьо, Рудольф Сливка, Андрій Шерегій, Іван Пушкаш, Василь Стойка, Михайло Шимон, асистенти Володимир Поп та Віталій Кочмарь. Наукову роботу виконують аспіранти кафедри Віталій Кочмарь, Анатолій Шітєв. У 2025 році Петро Попюркань під керівництвом професора Анатолія Канзюби і Віктор Штробля, у 2026 році, під керівництвом професора Степана Філіпа, здобули науковий ступінь доктора філософії.

Свого часу на кафедрі загальної хірургії викладали професор Олександр Болдіжар, доценти Вільгельм Овваді, Ольга Фальбуш, Катерина Бора, Юрій Яцина, Михайло Василинець, Омелян Тромпак, Болеслав Штефанець, Степан Чундак, Володимир Гайович, асистенти Іван Сабов, Олександр Бринзей, Ярослав Товтин.

В різні роки старшими лаборантами і лаборантами кафедри працювали Світлана Дубравіна, М. Слов'ян-Горняк, Федір Бакай, Г. Кіш, С. Федор, Н. Горшкова, М. Попович, О. Терещенко, В. Бачинська, Марина Ляшенко, Рудольф Сливка, Тамара Андреєва. Зараз провідним спеціалістом кафедри працює Руслана Індус, старшим лаборантом – Наталія Мигалина.

На сьогодні на кафедрі загальної хірургії викладають дисципліни: загальна хірургія, клінічна анатомія і оперативна хірургія, травматологія та ортопедія, судова медицина, екстрена медична допомога, підготовка офіцерів запасу (ВПХ).

У 2025 році започатковано спецкурс «Екстрена медична допомога», який для парамедиків викладає доцент Василь Литвак.

З кожного курсу підготовлені робочі програми та методичні розробки, методичні посібники. За останні роки викладачами кафедри видано понад 100 методичних розробок, посібників з окремих курсів, циклів. Все це представлено на інтернет-платформах інтерактивного навчання.

Крім того, в навчальний процес запроваджені такі активні форми навчання студентів, як проблемні лекції, ситуаційні задачі, навчальні ділові ігри, тестовий контроль. Впроваджуються сучасні комп'ютерні програми. Навчальний процес доповнений інноваційними заняттями з вирішенням симуляційних клінічних кейсів. Під час таких занять студенти відпрацьовують навички комунікації та клінічного мислення як в ролі лікаря, так і пацієнта.

Науково-дослідницька робота співробітників кафедри здійснюється у відповідності до затвердженої комплексної теми кафедри «Моніторинг травматичної хвороби на фоні хронічного стресу» (номер державної реєстрації 0124U002167).

Пріоритетними науковими дослідженнями є вивчення ефективності використання лазера в хірургії, травматології, хірургічній андрології.

Напрями наукової роботи кафедри:

– розробка та впровадження персоніфікованого підходу у виборі лікування хворих із політравмою на фоні ендокринних порушень;

– дослідження клінічного перебігу та результатів хірургічного лікування хворих із невідкладними хірургічними захворюваннями органів черевної порожнини;

– розробка та впровадження персоніфікованого підходу у виборі лікування хворих із невідкладною хірургічною патологією злоякісних захворювань (невідкладна онкохірургія);

– відеоінвазивні втручання в невідкладній та плановій хірургії;

– розробка протоколів та алгоритмів при виконанні оперативних втручань у хворих із патологією хребта;

– розробка і впровадження лазерних технологій в загальній хірургії, травматології та ортопедії.

Кафедра загальної хірургії в різні роки і зараз тісно співпрацює з науковими вузами України та закордоння: зокрема з Національним науковим центром хірургії та трансплантології імені О. Шалімова Національної академії медичних наук України, Харківським інститутом патології хребта та суглобів ім. проф. М. І. Ситенка НАМН України, Тернопільським національним медичним університетом ім. І. Я. Горбачевського, Буковинським державним медичним університетом, травматологічним центром м. Брно (Чеська Республіка).

За ці роки в обласному центрі створено міцну науково-клінічну базу: кафедра працює в Закарпатській обласній клінічній лікарні ім. А. Новака, КНП «Ужгородська міська багатопрофільна клінічна лікарня»; міжрайонному бюро судово-медичної експертизи Закарпатської області. Це дозволяє поєднувати навчання студентів й аспірантів, їхню практику та наукову роботу.

В зазначених клініках виконуються операції з приводу хірургічних патологій органів черевної порожнини та черевної стінки, операції алопластики вентральних рецидивуючих пахових гриж, малоінвазивні методики остеосинтезу, малоінвазивні оперативні втручання з використанням лазерних технологій та складні реконструктивно-відновлювальні оперативні втручання при дегенеративно-дистрофічних, запальних та неопластичних захворюваннях хребта, методики регіонарної ендолімфатичної терапії в лікуванні перитоніту, регіонарної внутрішньо-артеріальної терапії в лікуванні синдрому стопи діабетика та хронічних остеомієлітів, застосування високо- та низькоінтенсивного лазерного випромінювання в лікуванні хірургічних хворих, методи стимуляції остеогенезу у хворих похилого віку та інші.

Співробітники кафедри загальної хірургії проводять активну роботу по наданню та вдосконаленню спеціалізованої медичної допомоги населенню області. Щорічно співробітники кафедри виконують близько 700 операцій, консультують понад 4000 хворих в поліклініці, 1000 – у відділеннях лікарень.

Вони є ініціаторами впровадження в клінічну практику багатьох нових методик діагностики та лікування, що особливо важливо зараз – в умовах війни. Адже з початком повномасштабного вторгнення росії в Україну в хірургічних відділеннях зазначених вище лікарень працівники кафедри надають хірургічну і консультативну допомогу пораненим захисникам.

Останніми роками співробітники кафедри захистили 4 докторські і 10 кандидатських дисертацій, підготовлено до захисту 2 кандидатські дисертації. Працівниками кафедри опубліковано понад 800 наукових праць, вони є співавторами 4-х монографій, 25 патентів України; авторами понад 100 рацпропозицій, які реалізовані в клініках. Вчені кафедри неодноразово виступали на міжнародних конгресах, конференціях. Подальше формування наукових кадрів забезпечується наявністю на кафедрі аспірантури, клінічної ординатури.

Співробітники кафедри загальної хірургії (зліва направо): сидять асистент Володимир Поп, доцент Ольга Вайнагій, професор Степан Філіп, провідний спеціаліст Руслана Індус, доцент Рудольф Сливка, стоять: доценти Василь Фенцик, Михайло Шимон, Юрій Скрипинець, асистент Віталій Кочмарь, доценти Василь Стойка, Валерій Пантьо, лаборантка Тамара Андреєва доценти Василь Литвак, Іван Пушкаш

50 років – це вагомий етап в історії кафедри, сповнений професійних досягнень, наукових здобутків, нових знань і пам'ятних подій. Це історія, написана людьми, які обрали хірургію своїм покликанням і продовжують творити майбутнє Ужгородського університету української науки. Попереду – нові виклики, нові покоління студентів та нові здобутки, які стануть наступним етапом в історії кафедри загальної хірургії Ужгородського національного університету.

Наталія МИГАЛИНА,
старший лаборант кафедри загальної хірургії,
«Заслужений журналіст України»